

คาบสมุทรเกาหลีกับความมั่นคงของไทย

ดร. ดำรงค์ ฐานดี

ศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สังคมบนคาบสมุทรเกาหลี ไม่ว่าจะเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) และประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ต่างทำการผูกมิตรและติดต่อกันเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกนับตั้งแต่ได้เริ่มก่อตั้งเป็นประเทศขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมา

ดังเป็นที่ทราบกันแล้วว่า ในช่วงของการก่อตั้งประเทศบนคาบสมุทรแห่งนี้ภายหลังจากที่ได้รับเอกราชจากการยึดครองเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่น หรือนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้น โลกตกอยู่ในภาวะสงครามเย็นที่มีการแบ่งขั้วกันอย่างชัดเจนระหว่างโลกเสรี หรือกลุ่มประเทศที่มีการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตยที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ กับโลกคอมมิวนิสต์ หรือประเทศที่มีระบบการเมืองเป็นแบบสังคมนิยมที่มีสหภาพโซเวียต (ซึ่งในยุคนั้น) เป็นผู้นำ ทำให้สหรัฐฯและยุโรปตะวันตกฝ่ายหนึ่ง กับสหภาพโซเวียตและจีนแผ่นดินใหญ่อีกฝ่ายหนึ่งต่างแย่งชิงความเป็นใหญ่ด้วยการแข่งขันผูกมิตรและสร้างอิทธิพลไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกเพื่อให้ประเทศที่เกิดขึ้นใหม่เข้าร่วมเป็นพวกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในกรณีของเกาหลีนั้นเป็นตัวอย่างที่เห็นได้อย่างเด่นชัดเพราะเกาหลีทั้งสองประเทศต่างถูกดึงให้เป็นพวกของแต่ละฝ่าย อีกทั้งคาบสมุทรเกาหลีกลายเป็นสมรภูมิประลองอาวุธประหัตประหารกันระหว่างกลุ่มประเทศที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน ระหว่างปี ค.ศ. 1950-1953 สงครามเกาหลีได้ล้างผลาญชีวิตและทรัพย์สินมากมายเกินกว่าที่จะสามารถบรรยายออกมาเป็นคำพูดได้

ผลของสงครามไม่อาจทำให้สงครามเย็นลดความเข้มข้นลงไปได้แม้แต่น้อย ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นจุดเริ่มต้นของการแข่งขันทั้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ อาวุธ และเทคโนโลยี ตลอดจน มีการนำความก้าวหน้าดังกล่าวมาเทียบเคียงและโจมตีกันและกันอย่างต่อเนื่องและรุนแรง ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็เป็นเช่นเดียวกัน เกาหลีเหนือจะเกาะกลุ่มอย่างแนบแน่นกับประเทศที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับจีนแผ่นดินใหญ่ สหภาพโซเวียต (เป็นรัสเซียในยุคปัจจุบัน) ยุโรปตะวันออก (ยุคนั้น) คิวบา และลิเบีย เป็นอาทิ ในขณะที่เกาหลีใต้มีความผูกพันอย่างแนบแน่นกับสหรัฐฯ ยุโรปตะวันตก ญี่ปุ่นและประเทศโลกเสรีทั้งหลาย

ในปัจจุบัน เมื่อยุคสงครามเย็นได้ยุติลง ประเทศเกาหลีทั้งสองต่างสร้างความสัมพันธ์ข้ามกลุ่มประเทศที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกันไปจากของตนเองมากยิ่งขึ้น ทำให้เกาหลีเหนือ-ใต้มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก ดังข้อมูลที่แสดงต่อไปนี้

จำนวนประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลี

ทวีป	เกาหลีเหนือ	เกาหลีใต้	ยกเว้นประเทศ...
เอเชีย	17	20	เกาหลีเหนือ: บรูไน ญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลีใต้: ไต้หวัน
ตะวันออกกลาง	12	15	เกาหลีเหนือ: อิรัก อิสราเอล ซาอุดีอาระเบีย สาธารณรัฐเอมิเรตส์ เกาหลีใต้: ซีเรีย
แอฟริกา	50	52	เกาหลีเหนือ: เลโซโท สวาซี
ยุโรป	42	48	เกาหลีเหนือ: แอนโด้ลา เอสโทเนีย ฝรั่งเศส โสลิซีไออร์แลนด์ โมนาโค ซานมาริโน เกาหลีใต้: โมนาโค แมคซิโกลเนีย
อเมริกา	24	34	เกาหลีเหนือ: อาเจนตินา โบลิเวีย คอสตาริกา อีเควดอร์ เฮติ เอลซาวาดอร์ กัวเตมาลา โดมินีกัน ฮอนดูรัส ปานามา สหรัฐอเมริกา อูรุกวัย เกาหลีใต้: คิวบา
แถบมหาสมุทรหรือโอเชียเนีย	5	15	เกาหลีเหนือ: ฟิจิ คิริมาติ เกาะมาร์แชล ไมโครนีเซีย ปาเลา ซามัว ซามัวตะวันตก ตูวาลู โซโลมอน
รวมทั้งสิ้น	150	184	

ที่มา: Korea Annual 2002. Seoul: Yonhap News Agency, 2002. Pp. 125-127.

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแม้ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของเกาหลีทั้งสองยังคงแนบแน่นตามข้อดั้งเดิมแม้ว่ายุคสงครามเย็นได้ผ่านพ้นไปแล้วก็ตาม กล่าวคือ ประเทศที่มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับประเทศเกาหลีเหนือ ได้แก่ จีน และรัสเซีย ส่วนสหรัฐฯ และญี่ปุ่นเป็นมิตรประเทศของเกาหลีใต้ ต่างมักจะมีการปรึกษาหารือร่วมกันหากต้องการจะวางนโยบาย หรือสนับสนุนด้านการเมืองระหว่างประเทศของตน

อนึ่ง ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่จะนำมาเสนอในที่นี้ จะเน้นกล่าวถึงเกาหลีใต้เป็นหลักเพราะมีข้อมูลที่ได้รับการเปิดเผยสู่สาธารณชนในรูปของข้อเขียน ทั้งที่เป็นรายงานของรัฐบาลและบทความจำนวนมากมาย ในขณะที่ข้อมูลของเกาหลีเหนือมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ไม่อาจล่วงรู้ได้อย่างชัดเจน ผู้สนใจข้อมูลของเกาหลีเหนือ ควรติดตามเรื่องราวจากหนังสือพิมพ์รายวันและบทวิเคราะห์ของนักวิชาการ ผู้ซึ่งติดตามเรื่องราวของเกาหลีเหนืออย่างต่อเนื่อง

ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ: เกาหลีใต้

ในหนังสือชื่อ ความจริงเกี่ยวกับเกาหลี ของสำนักงานสารนิเทศภาคโพ้นทะเลของรัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลี (1999) กล่าวว่า นับตั้งแต่การสถาปนาประเทศขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1948 เกาหลีใต้ได้ยึดแนวทางการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย และเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีมาโดยตลอด จึงมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับประเทศตะวันตกในยุคสงครามเย็น โดยในยุคแรกหลังสงครามเกาหลี ประชาคมโลกยุคนั้นต่างมองเกาหลีใต้ว่าเป็นชาติที่มีแต่ความหายนะและยากจน ต้องให้ความช่วยเหลือทุกรูปแบบ แต่ภายหลังดังกล่าวได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในปี ค.ศ. 1962 เมื่อได้นำนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออกเป็นหลัก และได้มีการติดต่อทางการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศอย่างจริงจัง

ในช่วงแรก เกาหลีใต้ได้ทำการค้ากับประเทศที่เจริญแล้วเป็นส่วนใหญ่ เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป การค้าในยุคนี้ ก่อให้เกิดการขาดดุลทางการค้าเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ต่อมาเมื่อเกาหลีเริ่มทำการค้าขายกับประเทศกำลังพัฒนา ทำให้ส่วนแบ่งทางการค้ากับประเทศที่เจริญแล้วค่อย ๆ ลดลงเป็นลำดับ ในขณะที่การค้าขายกับประเทศกำลังพัฒนาและยุโรปตะวันออกได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

ต่อมา เมื่อมีการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมขึ้นภายในประเทศ โดยเน้นการผลิตสินค้าจากอุตสาหกรรมหนักและเคมีภัณฑ์ ในทศวรรษที่ 1970 จึงได้เพิ่มความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนามากขึ้นบนพื้นฐานของผลประโยชน์และการเกื้อกูลที่เสมอภาคกัน ในขณะเดียวกัน เกาหลีใต้ปรับใช้นโยบายการแสวงหาความกลมกลืนระหว่างระบบนิเวศ

กับการพัฒนาเศรษฐกิจ ความสมดุลทางการค้า และการมีส่วนร่วมในการป้องกันรักษาระบบนิเวศของชาติและของโลกตามคำประกาศแถลงการณ์ร่วมริโอ ในการประชุมนานาชาติที่เมืองริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล

อนึ่ง เกาหลีใต้ปฏิบัติตามกฎบัตรการเจรจาอนุภูมิภาค ด้วยการทำทางลดหย่อนภาษีศุลกากร สินค้านำเข้าแทบทุกรายการ และจัดซื้อที่ดินทางการค้าที่มีใช้ภาษีศุลกากร อันเป็นการนำชาติไปสู่การค้าเสรีกับนานาชาติทั่วโลก

ความสัมพันธ์กับมิตรประเทศที่สำคัญ

1. สหรัฐอเมริกา

สหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับสาธารณรัฐเกาหลีมากที่สุดมาเป็นเวลาช้านาน นับตั้งแต่มีการเซ็นสัญญาสันติภาพและการค้าต่อกันเมื่อปี ค.ศ. 1882 ในตอนปลายยุคอาณานิคม ไชซอน ต่อมา สหรัฐฯ ได้ช่วยผลักดันให้มีการจัดตั้งประเทศขึ้นในปี ค.ศ. 1948 และให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้การรุกรานของคอมมิวนิสต์ในสงครามเกาหลี ตลอดจนอุ้มชูการฟื้นฟูบูรณประเทศภายหลังสงครามเกาหลีสิ้นสุดลง รวมทั้งเป็นแหล่งเงินทุน เป็นตลาดหลักของสินค้าเกาหลี และเป็นแหล่งเทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาประเทศ

นับตั้งแต่ก่อตั้งประเทศขึ้นมานั้น ประเด็นหลักของความสัมพันธ์แบบทวิภาคีระหว่างเกาหลี-สหรัฐฯ ก็คือการสร้างสันติภาพถาวรขึ้นบนคาบสมุทรเกาหลี อันจะนำไปสู่การรวมชาติด้วยสันติวิธี รัฐบาลของทั้งสองประเทศต่างมีจุดยืนที่คล้ายคลึงกันและต่างพยายามที่จะทำให้เป้าหมายดังกล่าว บรรลุผล โดยเกาหลีใต้ได้พยายามผลักดันให้เกิดสันติภาพและการรวมชาติด้วยการใช้วิธีการเจรจากับ เกาหลีเหนือ ในขณะที่สหรัฐฯ และมิตรประเทศต่างให้การสนับสนุนวิธีการดังกล่าวทุกวิถีทาง อนึ่ง เพื่อประกันมิให้เกาหลีเหนือรุกรานด้วยกำลังอีก จึงมีการคงกองกำลังทหารสหรัฐฯ อยู่ในเกาหลีใต้ จำนวน 37,000 คนนับตั้งแต่หลังสงครามเกาหลีมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์มิได้คงสภาพตามโครงสร้างแบบดั้งเดิมเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเกาหลีใต้ พัฒนาเศรษฐกิจก้าวขึ้นสู่ระดับแนวหน้ามาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1980 ทำให้ความสัมพันธ์จากที่เกาหลี เป็นฝ่ายรับความช่วยเหลือทุกรูปแบบในยุคต้นมาเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญกับสหรัฐฯ และบ่อยครั้งได้ เกิดข้อพิพาททางการค้าระหว่างกันขึ้น ทั้งสองประเทศจึงต้องเพิ่มการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านการค้า เศรษฐกิจ และกิจการอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องอันก่อให้เกิดเป็นสายใยความสัมพันธ์ที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อกันเสมอมา ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง

ไม่ได้ชี้แจงเฉพาะด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ได้ขยายออกไปยังกิจการต่าง ๆ อย่างกว้างขวางอีกทั้งมีความแนบแน่นยิ่งขึ้น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เกาหลีใต้และสหรัฐฯ มีพันธะความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จุดสูงสุดที่สหรัฐฯ ได้แสดงออกอย่างเด่นชัดในยุคใหม่ก็คือการยื่นมือให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อเกาหลีใต้เกิดวิกฤตทางการเงินเมื่อตอนปลายปี ค.ศ. 1997 ด้วยการให้เงินกู้ฉุกเฉินเพื่อกอบกู้เศรษฐกิจของเกาหลีให้กลับฟื้นคืนสู่สภาพปกติได้อย่างทันท่วงที ส่วนด้านการค้านั้น มูลค่าทางการค้าระหว่างกันมีสูงถึง 51.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปี ทำให้สหรัฐฯ เป็นประเทศคู่ค้ารายใหญ่ที่สุด โดยเกาหลีส่งสินค้าไปขายถึงร้อยละ 15.9 ของปริมาณสินค้าส่งออกทั้งหมดไปยังตลาดสหรัฐฯ ในขณะที่เกาหลีใต้เป็นคู่ค้ารายใหญ่อันดับที่ 7 และเป็นตลาดส่งออกลำดับที่ 5 ของสหรัฐฯ และเป็นตลาดใหญ่อันดับที่ 3 ที่ซื้อสินค้าเกษตรจากสหรัฐฯ ที่เดียว

ในปี ค.ศ. 1982 เกาหลีใต้ได้เปรียบดุลการค้ากับสหรัฐฯ เป็นครั้งแรก ต่อมา มูลค่าการค้าได้เปรียบพุ่งสูงขึ้นเป็น 9.6 พันล้านเหรียญในปี 1987 อย่างไรก็ตาม ในตอนต้นทศวรรษที่ 1990 เกาหลีกลับเป็นฝ่ายเสียเปรียบดุลการค้า จนมาถึงจุดสูงสุดเมื่อปี 1996 ที่เกาหลีใต้ขาดดุลการค้ากับสหรัฐฯ ราว 11.6 พันล้านเหรียญก่อนที่เกาหลีจะประสบวิกฤตทางการเงิน

จากตัวเลขทางการค้าของทั้งสองประเทศที่มีมูลค่ามหาศาลดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง การแก้ไขข้อพิพาททางการค้าได้รับการแก้ไขด้วยการเจรจา ทั้งในระดับนโยบายและระดับคณะทำงาน จึงมีการจัดตั้งองค์การเจรจาทางการค้าขึ้นหลายคณะทำหน้าที่เป็นช่องทางในการจัดปัญหาดังกล่าว

อนึ่ง นับตั้งแต่เริ่มประกาศใช้แผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 1 เมื่อปี ค.ศ. 1962 มาจนถึง ค.ศ. 1979 สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่เกาหลีใต้ในแง่ที่เป็นแหล่งเงินทุนและแหล่งสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยีขั้นสูง ทำให้เกาหลีใต้ใช้ประโยชน์และสามารถพัฒนาประเทศได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเกาหลีก้าวมาสู่การเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ขึ้นและพัฒนาเทคโนโลยีได้ในระดับหนึ่ง ความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งสองยิ่งเพิ่มความแนบแน่นขึ้นและกลายเป็นหุ้นส่วนสำคัญในการพัฒนาให้การค้า การลงทุน และเทคโนโลยีให้เจริญรุ่งเรือง อีกทั้งได้ขยายการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม สังคม และการกีฬาด้วย นอกจากนี้ คนเกาหลีโพ้นทะเลที่อาศัยอยู่ในสหรัฐฯ จำนวนกว่าหนึ่งล้านคนทำหน้าที่เป็นเสมือนตัวแทนสร้างความผูกพันให้กับประเทศบ้านเกิดกับสหรัฐฯ ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

ประการสุดท้าย สัญลักษณ์ของความสัมพันธ์อันดีที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ มีการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำของประเทศทั้งสองอย่างต่อเนื่องกว่า 15 ครั้งเพื่อปูทางไปสู่ความร่วมมือและพันธะที่ดีต่อกัน โดยประธานาธิบดีสหรัฐฯ และประธานาธิบดีเกาหลีใต้ต่างได้เดินทางไปเยี่ยมเยือนกันอย่างเป็นทางการ

ทางการเสมอมา อันเป็นการต่อยอดถึงการยึดมั่นในนโยบายร่วมกันทางด้านเสรีประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนและการค้าเสรีบนพื้นฐานของผลประโยชน์และความเสมอภาคระหว่างรัฐทั้งสอง

2. ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นกับเกาหลีเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิด โดยมีเพียงช่องแคบเกาหลีเป็นเส้นกั้นแบ่งแยกอาณาเขตของประเทศออกจากกัน ดังนั้น ทั้งสองจึงมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงและมีความสัมพันธ์ต่อกันมาช้านาน แม้ว่าในบางครั้งจะเกิดข้อพิพาทและการรุกรานจากญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1592 และ 1597 รวมทั้งญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองเกาหลีเป็นอาณานิคมระหว่าง ค.ศ. 1910-1945 ทำให้ความสัมพันธ์ที่ดีได้ถูกทำลายลงไปก็ตาม แต่เพราะความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ ทำให้ต่างต้องร่วมประสานสายสัมพันธ์ต่อกันเรื่อยมา

ในปี ค.ศ. 1965 ได้มีการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ขึ้นมาใหม่ระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีได้ จากนั้นความสัมพันธ์ที่ดีก็ได้พัฒนาอย่างรวดเร็วมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งสองประเทศต่างได้รับผลประโยชน์จากกันและกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม อนึ่ง ในแต่ละปี คนเกาหลีและญี่ปุ่นได้เดินทางไปมาหาสู่กันราว 2.8 ล้านคน

ผู้นำของทั้งสองประเทศได้ร่วมประชุมสุดยอดเพื่อเจรจากรักษาและขยายความร่วมมือ รวมทั้งจัดข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นตลอดมานับตั้งแต่เปิดประตูมิตรภาพ ในขณะที่เดียวกัน จักรพรรดิและเชื้อพระวงศ์ญี่ปุ่นได้เสด็จเยือนเกาหลีอย่างเป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ ในการเจรจาทุกครั้ง เกาหลีมักจะอ้างถึงความโหดร้ายทารุณที่ตนของตนได้รับในยุคที่ญี่ปุ่นยึดครองเป็นอาณานิคม ในขณะที่ญี่ปุ่นก็ได้จ่ายค่าทดแทนเป็นโรงงานถลุงเหล็กไปบ้าง อย่างไรก็ตาม เกาหลีก็ยังเรียกร้องให้ญี่ปุ่นกล่าวคำขอโทษอย่างเป็นทางการครั้งแล้วครั้งเล่า ทั้งในระดับประมุขของประเทศและหัวหน้ารัฐบาล ทำให้ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศไม่ค่อยราบรื่นเท่าที่ควร ทั้งนี้ เพราะความเจ็บช้ำน้ำใจที่คนเกาหลีได้รับ จึงมีการอบรมสั่งสอนลูกหลานเรื่อยมาว่า ญี่ปุ่นเป็นตัวร้ายที่น่ารังเกียจ ทำให้ผู้คนทั้งสองประเทศต่างลงความเห็นว่าเป็นว่า ญี่ปุ่นคือศัตรูหมายเลขหนึ่งของชนชาติเกาหลีจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม จุดร่วมของเกาหลีใต้-ญี่ปุ่นก็คือ การรักษาความมั่นคงบนคาบสมุทรเกาหลี ทั้งนี้ เพราะทั้งสองประเทศต่างตั้งอยู่ใกล้ชิดกับเกาหลีเหนือที่คอยบั่นทอนความสงบสุขในบริเวณแถบเอเชียตะวันออกอยู่เนือง ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ทั้งสองประเทศมีศัตรูเดียวกัน นั่นคือ ประเทศคอมมิวนิสต์ ได้แก่ จีน เกาหลีเหนือ และสหภาพโซเวียตในยุคสงครามเย็น ส่วนในปัจจุบันนั้น จีนและรัสเซียเปลี่ยนแปลงประเทศเป็นสังคมทุนนิยมมากขึ้นและกลายเป็นมิตรประเทศกับเกาหลีใต้และญี่ปุ่น

คงเหลือแต่เกาหลีเหนือที่ยังคงยึดมั่นในระบบคอมมิวนิสต์สุดขั้วเหมือนเดิม และยังคงเป็นภัยคุกคามต่อประเทศทั้งสอง

เกาหลีเหนือมักลอบโจมตี ลักพาตัว และทำจرائمกรรม เป็นต้น ทำให้ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกาต่างร่วมมือกัน ทั้งทางด้านการเมืองและการทหารเผชิญหน้ากับเกาหลีเหนือซึ่งครอบครองและพัฒนาอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (weapons of mass destruction) และยึดนโยบายการใช้กำลังในการ “ปลดปล่อย” (liberate) เกาหลีใต้ (และประเทศอื่น ๆ) ให้หลุดพ้นจากมะเร็งร้ายหรือการครอบงำของลัทธิทุนนิยม และจากการเป็นรัฐบาลหุ่นของสหรัฐฯ และญี่ปุ่น ทำให้ความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลียังคงปรากฏอยู่จนถึงทุกวันนี้

มูลค่าทางการค้าจำนวนกว่า 40 พันล้านเหรียญและการลงทุนกับญี่ปุ่นมีอยู่เป็นจำนวนมากในแต่ละปี ย่อมก่อให้เกิดข้อพิพาททางการค้าและการลงทุนอยู่เสมอ อีกทั้งญี่ปุ่นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่สองของโลก และมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการผลิตสูง ทำให้ญี่ปุ่นได้เปรียบดุลการค้ากับเกาหลีใต้ตลอดมา กล่าวกันว่า มูลค่าการค้าได้เปรียบดุลการค้าระหว่างเกาหลีใต้กับสหรัฐฯจะเท่ากับมูลค่าที่เกาหลีใต้เสียเปรียบให้กับญี่ปุ่น ทั้งนี้เพราะหัวใจสำคัญของผลิตภัณฑ์ เช่น เครื่องยนต์ และเครื่องจักร จะถูกส่งไปจากญี่ปุ่นเพื่อให้เกาหลีใต้ประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูปส่งไปขายยังต่างประเทศ ดังนั้น ยิ่งเกาหลีใต้ได้เปรียบดุลการค้ากับต่างประเทศมากเท่าใด ก็จะต้องขาดดุลการค้าให้กับญี่ปุ่นมากขึ้นเท่านั้น เพราะอุตสาหกรรมของเกาหลีต้องพึ่งพาการนำเข้าสินค้าถึงสำเร็จรูปที่เป็นหัวใจสำคัญของสินค้าส่งออกของเกาหลีนั่นเอง

ส่วนภาพในมุมกว้างนั้น การพึ่งพาสินค้าและการลงทุนระหว่างกันและกันของประเทศในคาบสมุทรแปซิฟิก (Pacific basin) ทำให้เกาหลีใต้-ญี่ปุ่นจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างองค์การความร่วมมือในภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific region) ขึ้นหลายองค์กรเพื่อทำหน้าที่ในการสร้างเสริมมิตรภาพและความเจริญเติบโตที่ยั่งยืน โดยเน้นความเป็นประชาธิปไตย การค้าเสรี ความเสมอภาคและความมั่นคงในภูมิภาค ด้วยเหตุนี้ ความร่วมมือแบบการเป็นหุ้นส่วนระหว่างเกาหลีใต้-ญี่ปุ่นจะยิ่งแนบแน่นต่อไปในศหัสวรรษใหม่นี้

3. ยุโรป

ประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union – EU) มีความสัมพันธ์อันดีกับเกาหลีมาช้านาน ในอดีต เกาหลีใต้ได้รับความช่วยเหลือในการฟื้นฟูประเทศหลังสงครามเกาหลี และยุโรปต่างใช้ความพยายามในการลดความตึงเครียดบนคาบสมุทรด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมมิให้เกิดข้อพิพาทขยายเป็นวงกว้างตลอดช่วงสงครามเย็น ส่วนในปัจจุบัน ยุโรปยังคงเป็นพันธมิตรที่สร้างความมั่งคั่งและ

เจริญก้าวหน้าให้แก่เกาหลี ทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า การเมืองบนพื้นฐานของความเสมอภาค และการค้าเสรีในระบบเสรีประชาธิปไตย ทำให้เกิดความร่วมมือและแลกเปลี่ยนระหว่างกันอย่างกว้างขวางทั้งด้านเทคโนโลยี การศึกษา และวัฒนธรรม

สหภาพยุโรปได้เซ็นสัญญา Joint Declaration on Political Dialogue ที่เน้นความร่วมมือทางการเมืองสากลและเป็นช่องทางของการสร้างความผูกพันระหว่างเกาหลีใต้-ยุโรป อนึ่ง ได้มีข้อตกลงให้การสนับสนุนและช่วยเหลือองค์กรการพัฒนาพลังงานของคาบสมุทรเกาหลี (Korean Peninsula Energy Development Organization - KEDO) ด้วยในด้านการค้า สหภาพยุโรปเป็นคู่ค้าที่มีมูลค่าการค้าเป็นอันดับที่ 3 ของเกาหลี โดยมีมูลค่ากว่า 37 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี

4. ความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์

ในขณะที่ความสัมพันธ์ของเกาหลีต่อประเทศตะวันตกเป็นไปอย่างแนบแน่นและมั่นคง แต่ความสัมพันธ์กับประเทศในกลุ่มคอมมิวนิสต์ที่ใกล้ชิดกับเกาหลีเหนือกลับเป็นไปอย่างจำกัดในยุคสงครามเย็น ทั้งนี้เพราะเกาหลีใต้มีกฎหมายห้ามประชาชนทำการติดต่อและแสดงความเห็นออกเห็นใจต่อประเทศสังคมนิยม ต่อมาเมื่อสงครามเย็นได้สิ้นสุดลง เกาหลีใต้ได้รับแรงเสริมสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศเหล่านั้น โดยเริ่มจากการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศอังกฤษขึ้นเป็นประเทศแรกใน ค.ศ. 1989 ต่อมาภายในระยะเวลาเพียง 30 เดือนหลังจากนั้น ก็ได้ขยายวงความสัมพันธ์แบบเดียวกันกับประเทศในยุโรปตะวันออกทุกประเทศ

เกาหลีใต้กับจีนได้เปิดสำนักงานทางการค้า ทำหน้าที่คล้ายกับกงสุลในปี 1991 ต่อมาได้ยกระดับเป็นสถานเอกอัครราชทูตในปี 1992 และในปีเดียวกันก็ได้เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนาม

การเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัสเซียและจีนนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการทูตครั้งสำคัญ ยังผลให้คาบสมุทรเกาหลีเปิดประตูสู่มิตรภาพกว้างไกลออกไปทั่วทั้งโลก รวมทั้งได้ขยายขอบเขตการค้าและการลงทุนไปยังดินแดนเหล่านั้นด้วย ความสัมพันธ์ดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในของเกาหลีเหนือที่มีต่อเกาหลีใต้และต่อประชาคมโลกด้วย กล่าวคือ เกาหลีเหนือก็ได้เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันตกและในเอเชียมากขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันเช่นกัน

- 4.1 ความสัมพันธ์กับรัสเซีย   ภายหลังจากที่ความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัสเซียเริ่มขึ้นในเดือนกันยายน ค.ศ. 1990 แล้ว ประเทศทั้งสองได้ขยายความร่วมมือระหว่างกันด้วยดินแดนนั้นมาในช่วง 6 ปีแรกนั้น ได้มีการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำเกาหลีใต้-รัสเซียถึง 5 ครั้ง ผู้นำของทั้ง

สองประเทศได้แลกเปลี่ยนการเยี่ยมชมอย่างเป็นทางการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่ความร่วมมือระดับเจ้าหน้าที่ก็เป็นที่ไปอย่างต่อเนื่อง

- 4.2 ความสัมพันธ์กับจีน เมื่อจีนกับเกาหลีใต้เปิดความสัมพันธ์กันขึ้นในปี 1992 ได้ก่อให้เกิดความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จนจีนกลายเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยมีมูลค่าทางการค้าระหว่างกันราวปีละ 24 พันล้านเหรียญในตอนปลายทศวรรษ 1990 และเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในช่วงต้นสหัสวรรษใหม่นี้ อีกทั้งมีบริษัทเกาหลีราว 1,500 บริษัทเข้าไปตั้งสาขาเพื่อผลิตสินค้าในจีน

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเมืองยังผลให้มีการสร้างพันธะทวิภาคีระหว่างเกาหลีใต้-จีน และไตรภาคีระหว่างเกาหลีใต้-จีน-ญี่ปุ่น และกลายเป็นกลุ่มเศรษฐกิจที่โดดเด่นในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งได้ขยายความร่วมมือไปยังประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย-แปซิฟิกอีกด้วย อนึ่ง พันธะต่อจีนนั้นเน้นให้เกิดสันติภาพและความมั่นคงบนคาบสมุทรเกาหลี ทั้งนี้เพราะคาบสมุทรแห่งนี้มีความสำคัญยิ่งต่อทวีปเอเชียทั้งหมด

นับตั้งแต่มีการสถาปนาความสัมพันธ์ต่อกัน ประธานาธิบดีของเกาหลีใต้และจีนได้เดินทางเยี่ยมชมอย่างเป็นทางการต่อกัน และมีการประชุมสุดยอดหลายครั้งอีกด้วย

5. ความร่วมมือกับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเป็นบริเวณที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดในโลก ก่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างแน่นแฟ้นระหว่างประเทศทั้งในภูมิภาคและภูมิภาคย่อย อีกทั้งต่างพยายามผลักดันให้มีการสร้างความเจริญรุ่งเรืองในซีกโลกทางนี้ในศตวรรษที่ 21

ประเทศในกลุ่มอาเซียน (ASEAN) เป็นแหล่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากและมีจำนวนประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ทำให้เป็นกลุ่มประเทศที่มีการค้าขายและการลงทุนกับเกาหลีใต้มากเป็นอันดับที่ 4 ปริมาณและมูลค่าทางการค้ามีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ 20 ต่อปี กล่าวคือ ใน ค.ศ. 1991 มูลค่าการค้าระหว่างเกาหลีใต้-อาเซียน เท่ากับ 13 พันล้านเหรียญ เพิ่มขึ้นเป็น 32.6 พันล้านเหรียญในปี 1997 ส่วนการลงทุนของเกาหลีใต้ในอาเซียนมีราว 2.6 พันล้านเหรียญของปีเดียวกัน

เกาหลีใต้มีบทบาทสำคัญในการขยายความร่วมมือ โดยเน้นความสัมพันธ์ที่เรียกว่า ASEAN Plus Three คือกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ บวกกับจีน-เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น อนึ่ง ความสัมพันธ์ของอาเซียนบวกสามได้ขยายขอบเขตไปยังออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐฯ แคนาดา และอเมริกาใต้ เพื่อให้ประเทศในเอเชีย-แปซิฟิกเข้ามามีส่วนร่วมทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสันติภาพในภูมิภาคเป็นกลุ่มเป็นก้อนอีกด้วย

เกาหลีใต้เป็นหนึ่งในประเทศที่ริเริ่มก่อตั้งกลุ่ม APEC (Asia Pacific Economic Cooperation Forum) ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมที่นครแคนเบอร์ราเมื่อปี ค.ศ. 1989 จากนั้น ก็มีการจัดตั้งกลุ่มเอเปคขึ้นในปี 1990 เพื่อสนับสนุนส่งเสริมทางการค้าและการลงทุน ต่อมาในปี 1996 มีการจัดการประชุมร่วมระหว่างเอเชีย-ยุโรป (Asia-Europe Meeting – ASEM) ขึ้น โดยยุโรปต้องการเป็นหุ้นส่วนทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองกับเอเชียเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างสองทวีปนี้ เกาหลีใต้ก็มีบทบาทสำคัญในสมาคมนี้และสมาคมอื่น ๆ เช่น ASEAN Regional Forum – ARF และ South Asian Association for Regional Cooperation – SAARC ด้วยเช่นกัน

6. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการทูตกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

เกาหลีใต้กับเกาหลีเหนือได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติในปี 1991 พร้อมกัน จากนั้น เกาหลีใต้ได้เป็นสมาชิกกลุ่มประเทศพัฒนา OECD ภายหลังที่มีบทบาทสำคัญใน GATT และ WTO ทั้งนี้เป็นผลมาจากความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ที่ก้าวไปสู่ประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ 11 ของโลกตั้งแต่ปี 1996

การเป็นสมาชิกองค์กรสำคัญของโลกดังกล่าวและได้แสดงบทบาทเด่นในวงการเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมระดับนานาชาติ ทำให้เกาหลีใต้ได้รับการยอมรับจากประชาคมโลก ในขณะเดียวกัน เกาหลีใต้เขาไปมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วยการตั้งกองทุนความร่วมมือด้านการพัฒนา (Economic Development Cooperation Fund) ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1987 และองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ (Korea International Cooperation Agency – KOICA) ทำหน้าที่ในการบริจาคเงินทุนและกำลังคน (อาสาสมัคร) ไปช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ เกาหลีใต้ได้ให้ความช่วยเหลือผ่านทางองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ไอเอ็มเอฟ ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย และองค์กรอื่น ๆ อีกกว่า 10 องค์กร¹

ปัญหาเกาหลีเหนือ

ไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่า ทำไมคาบสมุทรเกาหลีปัจจุบันยังคงมีการเผชิญหน้ากันอยู่ระหว่างกลุ่มประเทศในโลกคอมมิวนิสต์กับประเทศในโลเสรี หรือถือว่าเป็นจุดแห่งความตึงเครียดแห่งสุดท้ายบนพื้นพิภพที่เป็นผลมาจากสงครามเย็น อีกทั้งไม่มีทีท่าว่าสันติภาพถาวรจะเกิดขึ้นภายหลังที่มีการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำเกาหลีใต้-เหนือเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2000 ที่ผ่านมา ทั้งนี้ เพราะพัฒนาการของการดำเนินการเพื่อให้ข้อตกลงจากการประชุมสุดยอดในครั้งนั้นไม่ได้เป็นผลดังที่คาดหวังไว้ ในทางตรงข้าม ในประวั่งปี ค.ศ. 2001-2002 มีการยิงเรือตรวจการณ์และเรือประมง

ระหว่างเกาหลีเหนือ-ใต้ โดยแต่ละฝ่ายต่างอ้างว่า ฝ่ายตรงข้ามได้ล่วงล้ำน่านของตน อีกยังมีข่าวคราว การลี้ภัยของชาวเกาหลีเหนือที่ผ่านทางจีนไปยังเกาหลีใต้บ่อยครั้งและเป็นที่โจษจันกันไปทั่วโลก อัน เป็นการสร้างความเสื่อมเสียชื่อเสียงให้กับรัฐบาลเปียงยางที่ผู้ลี้ภัยมักจะอ้างถึงความทุกข์ยากในเกาหลี เหนือที่เป็นสาเหตุทำให้พวกเขาไม่อาจทนกับการไม่มีกินโดยที่รัฐบาลไม่อาจแก้ไขปัญหานี้ได้ นอกจากนี้ ปัจจัยภายนอกทั้งจากสหรัฐฯภายใต้การนำของประธานาธิบดียอร์จ บุชที่ใช้นโยบายแข็ง กร้าวกล่าวหาว่าเกาหลีเหนือเป็นหนึ่งในแกนนำของปีศาจ (axis of evils) ที่สะสมและครอบครองอาวุธ ที่มีการทำลายล้างสูง (weapons of mass destruction) อีกทั้งเกาหลีเหนือยังยอมรับว่าได้พัฒนาอาวุธ นิวเคลียร์เรื่อยมา และได้ทำการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ขึ้น เหตุการณ์เหล่านี้ล้วนสร้างความตึงเครียด ขึ้นบนคาบสมุทรเกาหลีครั้งแล้วครั้งเล่าและเป็นจุดสนใจที่ชาวโลกกอกันขวัญแวงเพราะเกรงว่า เหตุการณ์เหล่านี้จะลุกลามใหญ่โตจนไม่อาจควบคุมได้แม้จะมีความพยายามในการประชุมหกฝ่าย มาแล้วหลายครั้งก็ตาม

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเกาหลีเหนือ-ใต้

มีหลักฐานของเกาหลีว่า ไทยได้มีการติดต่อกับเกาหลีมาช้านานนับตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาแล้ว โดยมีเรือสินค้าจากสยามประเทศเข้าไปขายสินค้าในเกาหลี แต่ข้อเขียนไม่ปรากฏชัดว่า เรือเหล่านั้นคนไทย เป็นเจ้าของ หรือเป็นเรือของคนจีนและกะลาสีเรือก็เป็นคนจีนทั้งหมด

ต่อมาในยุคใหม่ นับตั้งแต่ตอนกลางของคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้สร้าง ความสัมพันธ์กับประเทศ (คาบสมุทรเกาหลีได้แบ่งออกเป็นสองประเทศในปี ค.ศ. 1948) บน คาบสมุทรเกาหลีอย่างเป็นทางการ นับตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน ความรู้สึกของคนไทยโดยทั่วไป เรามี ความรู้สึกที่ดีและเป็นมิตรกับประเทศเกาหลีทั้งสองประเทศ แม้ว่าในช่วงหนึ่งประเทศไทยได้ส่งกอง ทหารอาสาสมัครเข้าร่วมรบกับกองทัพขององค์การสหประชาชาติต่อสู้กับเกาหลีเหนือ จนเกิดมีการ แต่งเพลงที่รำพึงรำพันถึงทหารไทยกับสาวชาวเกาหลี เช่น เพลงเสียงครวญจากเกาหลี ขึ้น แต่เราก็มิได้ มีใจเจ็บแค้นหรือเคঁคองกับคนและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) โดยคนไทยส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยแยกแยะว่าเป็นเกาหลีเหนือ หรือนั้นเป็นเกาหลีใต้อย่างเด่นชัด ทั้งนี้ เพราะสิ่งที่คนไทยรับรู้ก็คือ คน “เกาหลี” เป็นมิตรของเรา อีกทั้งเกาหลีมีสมุนไพรที่เรียกว่า โสมเกาหลี ที่เลื่องชื่อและมีชุดฮันบก หรือเครื่องแต่งกายประจำชาติที่สวยงาม นี่เป็นสิ่งที่ทำให้เราพอใจและให้ ความเป็นมิตรไมตรีที่ดีกับคนในสังคมทั้งสองนี้เสมอมา

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)

หนังสืออนุสรณ์ทหารผ่านศึกเกาหลี ของสมาคมทหารผ่านศึกเกาหลี ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1954 (พ.ศ. 2497) ได้กล่าวว่า เมื่อสงครามเกาหลีได้อุบัติขึ้นในวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ. 1950 ไทยได้ส่งกองทหารไปยังเกาหลีใต้เพื่อต่อต้านการรุกรานของกองทัพเกาหลีเหนือตามคำขอร้องขององค์การสหประชาชาติ อีกทั้งได้ส่งความช่วยเหลือทางด้านอาหาร เช่น ข้าว ไปให้

นายทหารรุ่นที่ 1 ที่เข้าประจำการกองบัญชาการสหประชาชาติ มี 3 นาย ภายใต้การนำของ พล.ต. หม่อมเจ้าพิสิฐ ดิศพงษ์ ดิศกุล จากนั้น ก็มีทหารหน่วยต่าง ๆ เหล่านายทหาร และเจ้าหน้าที่กาชาดต่างทยอยเดินทางไปยังประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการรบขององค์การสหประชาชาติ ต่อมาในวันที่ 22 ตุลาคมของปีเดียวกัน กองพัน 1 กรมผสมที่ 21 จำนวนประมาณ 4,000 นายออกเดินทาง ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยทหารไทยหน่วยแรกที่ออกไปทำการรบในสนาม

ในด้านความสัมพันธ์ทางการทูตนั้น รัฐบาลไทยได้ให้การรับรองประเทศสาธารณรัฐเกาหลีเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1949 และตกลงสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันระดับอัครราชทูตเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1958 และได้ตกลงยกฐานะขึ้นเป็นระดับเอกอัครราชทูตเมื่อวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 1960

ส่วนในด้านการค้านั้น ได้มีการทำการลงนามเมื่อวันที่ 15 กันยายน ค.ศ. 1961 จากความตกลงทางการค้านี้ก่อให้เกิดการประชุมระดับรัฐมนตรีเพื่อความร่วมมือทางการค้าระหว่างกันขึ้นในปี ค.ศ. 1974 และได้มีการประชุมครั้งแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1975 ที่กรุงโซล การประชุมระดับรัฐมนตรีเพื่อความร่วมมือทางการค้านี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าและกำหนดเป้าหมายที่จะซื้อสินค้าระหว่างกันเป็นปี ๆ ไป

นอกจากนั้น ได้มีการทำข้อตกลงอีกหลายฉบับ เช่น ความตกลงว่าด้วยบริการเดินอากาศ อนุสัญญาว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้ำซ้อน ความร่วมมือในการพัฒนา และความร่วมมือในด้านการลงทุน เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ)

ประเทศไทยเริ่มต้นเปิดความสัมพันธ์ทางการค้าและการกีฬาอย่างไม่เป็นทางการ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1972 และได้เปิดความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1974 ต่อมา ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1975 โดยให้อยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปักกิ่ง ในขณะที่ทูตเกาหลีเหนือประจำประเทศพม่า ก็มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันต่อประเทศไทย

ในวันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ. 1978 ได้มีการลงนามในข้อตกลงทางการค้าระหว่างไทย-เกาหลีเหนือ และได้จัดตั้งสำนักงานผู้แทนทางการค้าเกาหลีเหนือขึ้นในประเทศไทย

ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินมาด้วยดี โดยได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกัน แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และการกีฬาเสมอมา ในยุคแรกนั้น ฝ่ายเกาหลีเหนือได้พยายามเพิ่มพูนและกระชับความสัมพันธ์กับไทยเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะแข่งขันกับเกาหลีใต้ในการสร้างความเป็นมิตรกับประเทศไทยในยุคสงครามเย็น อนึ่ง เกาหลีเหนือได้เชิญบุคคลทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน รวมทั้งนักการเมืองของไทยจำนวนมากไปเยือนเกาหลีเหนือ และได้ส่งนาฏศิลป์และคณะกายกรรมเปียงยางมาแสดงเพื่อสร้างความเข้าใจและภาพพจน์ที่ดีในหมู่ประชาชนชาวไทย ส่วนฝ่ายไทยก็ตอบสนองในลักษณะจำกัด เป็นต้นว่า ได้ประวิงเวลาการขอเปิดสถานเอกอัครราชทูตในกรุงเทพฯ บ้าง เบี่ยงการไปเยือนเกาหลีเหนือของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพราะในยุคนั้นเป็นยุคสงครามเย็น และต่างมีระบบการปกครองที่ต่างกัน โดยเกาหลีเหนือมีระบบการปกครองเป็นแบบสังคมนิยม

จากกรณีเหตุการณ์ระเบิดในกรุงย่างกุ้งในปี ค.ศ. 1983 โดยกล่าวกันว่าเป็นการกระทำของจลาจลชนเกาหลีเหนือต่อคณะรัฐมนตรีเกาหลีใต้ที่ได้เดินทางไปเยือนพม่าอย่างเป็นทางการ ทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายคน คณะรัฐมนตรีของไทยจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายนของปีนั้นให้ระงับการติดต่อในทุกระดับระหว่างไทยกับเกาหลีเหนือ ตลอดจนระงับการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างคณะผู้แทนไทยและเกาหลีเหนือไว้ชั่วคราว ต่อมา ได้ทบทวนมติดังกล่าวและเห็นชอบเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1984 ว่าการระงับการติดต่อระหว่างไทยกับเกาหลีเหนือเป็นการชั่วคราว ควรจำกัดเฉพาะการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างคณะผู้แทนไทยและเกาหลีเหนือ รวมทั้งงดการเชิญบุคคลในวงราชการไทยและเกาหลีเหนือไปเยือนซึ่งกันและกัน

ในปี ค.ศ. 1988 นายคิม ยองนา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้น ได้เดินทางมายังประเทศไทยเพื่อเจรจาหาช่องทางในการจัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย และได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

จนกระทั่ง ในวันที่ 15 มีนาคม ค.ศ. 1991 ประเทศไทยได้อนุมัติให้จัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตเกาหลีเหนือประจำกรุงเทพฯ ในขณะที่ไทยยังไม่ได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงเปียงยาง จึงยังคงให้อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปักกิ่งเช่นเคย

ภายหลังที่ประธานาธิบดี จอร์จ บุช แห่งสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศริ้ว เมื่อวันที่ 31 มกราคม ค.ศ. 2002 โดยกล่าวหาเกาหลีเหนือว่าเป็นหนึ่งของประเทศที่อยู่ในแกนแห่งความชั่วร้าย (axis of evil) ที่มีประเทศอิรักและอิหร่านรวมอยู่ด้วย อีกทั้งได้เดินทางเยือนญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีนอย่างเป็นทางการ

ในเดือนกุมภาพันธ์ ในปีเดียวกัน พร้อมกับยับยั้งตลอดช่วงการเดินทางว่า เกาหลีเหนือเป็นประเทศอันตราย ซึ่งจะต้องเข้าร่วมโต๊ะเจรจาหาทางทำลายอาวุธที่มีการทำลายล้างสูง (weapons of mass destruction) ที่เกาหลีเหนือครอบครองอยู่ แม้ว่านายบุชได้ลดความแข็งแกร่งราวลง ด้วยการกล่าวว่า เขาจะไม่ใช้มาตรการทางทหารในการแก้ปัญหาบนคาบสมุทรเกาหลีในเวลาต่อมาก็ตาม เกาหลีเหนือก็ไม่ได้แสดงความหวาดหวั่น และได้โต้ตอบด้วยการเรียกสหรัฐอเมริกาว่า เป็นชาติจักรวรรดินิยมแห่งปีศาจร้าย (empire of devil)

อนึ่ง ไทยซึ่งเป็นประเทศหลักที่ให้การสนับสนุนเกาหลีเหนือในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของ ASEAN Regional Forum (ARF) เมื่อสองปีก่อน จะให้การสนับสนุนเกาหลีเหนือในการเข้าไปมีส่วนร่วมและเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการต่อไป ในเรื่องนี้ ผู้นำเกาหลีเหนือได้แสดงความขอบคุณ และยังขอบคุณที่ไทยได้ให้ความช่วยเหลือในยามที่เกาหลีเหนือประสบทุกภิกขภัย นอกจากนี้ ผู้นำเกาหลีเหนือได้เน้นว่า เกาหลีเหนือได้ให้ความสำคัญต่อประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นี้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไทยที่เป็นมิตรที่ดีของเกาหลีเหนือเสมอมา

ไทยได้ลงนามขายข้าวจำนวนสามแสนตัน ด้วยการให้เครดิตสองปี ทั้งนี้ เกาหลีเหนือต้องจ่ายเงินที่ค้างเก่า 6.5 ล้านดอลลาร์ (จากจำนวนที่ค้างชำระทั้งสิ้น 120 ล้านดอลลาร์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993) มาก่อน อีกทั้งไทยจะซื้อถ่านหินจากเกาหลีเหนือ ด้วยการหักกลบหนี้ที่มีอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้ปริมาณและมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งสองเพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคต

การลงทุนและการค้าระหว่างไทยกับเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้

ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ไทยได้เปิดความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนกับเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้มานานแล้ว ในด้านการลงทุนของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ในประเทศไทยนั้น ผู้อ่านสามารถสอบถามข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน รังสิต กล่าวโดยทั่วไป เกาหลีเหนือไม่ได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ในขณะที่จำนวนนักลงทุนของเกาหลีใต้เข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก

กลุ่มบริษัท Loxley Pacific ของไทยได้เข้าไปลงทุนในเกาหลีเหนือ บริเวณเขตอุตสาหกรรม Rajin-Sonbong ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศในกิจการสร้างระบบเครือข่ายโทรศัพท์พื้นฐาน ปรับปรุงเครือข่ายที่มีอยู่เดิมให้เป็นระบบสากลทั่วโลก Earth station, Transmission, Computer network, Business center, Internet และ Cable TV เป็นต้น วงเงินที่ลงทุนไปแล้ว 15 ล้านดอลลาร์นับจนถึงปี ค.ศ. 2000 และจะเพิ่มการลงทุนอีกราว 12 ล้านดอลลาร์ บริษัทนี้ ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996 เป็นต้นมา

ในส่วนของการลงทุนในเกาหลีได้นั้น มีกลุ่มบริษัทไทยที่ได้ลงทุนในกิจการ โรงแรมและร้านอาหารไทย โดยตั้งชื่อว่า Thai Orchid ตั้งอยู่ในแถบอิตเวอน ในกรุงโซล เป็นต้น

คาบสมุทรเกาหลีกับความมั่นคงของประเทศไทย

แม้ว่าคาบสมุทรเกาหลีจะตั้งอยู่ห่างไกลจากประเทศไทย แต่ก็มีความสำคัญยิ่งในทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่ทุกประเทศต่างมีความเกี่ยวข้องกันอย่างแน่นแฟ้น หากเกิดปัญหาขึ้น ณ.ที่แห่งใดแห่งหนึ่งของโลก ก็จะก่อให้เกิดผลกระทบกับประเทศต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น นอกจากนี้ บริเวณคาบสมุทรเกาหลีตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออก ซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศญี่ปุ่นที่เป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหญ่อันดับที่สองของโลก และประเทศจีน ซึ่งมีประชากรราว 1,300 ล้านคนหรือมากที่สุดในโลก อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีบทบาททางการเมืองต่อภูมิภาคเอเชียและต่อโลกเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ หากมีเหตุการณ์วิกฤติเกิดขึ้นบนคาบสมุทรเกาหลี ก็จะส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและการเมืองของไทย หากเหตุการณ์บานปลายกลายเป็นสงครามโลก ก็จะทำให้ประเทศไทยประสบกับผลลัพธ์ที่ไม่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีที่จะส่งผลต่อความมั่นคงของสยามประเทศมิได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยทางการทหารเท่านั้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองก็จะได้รับผลพวงไม่น้อยเช่นกัน

ในที่นี้ จะยกหัวข้อเกี่ยวกับปัจจัยบางปัจจัยมากล่าวพอสังเขป เพื่อจะใช้เป็นประเด็นในการอภิปรายถกเถียงกันในรายละเอียดต่อไป

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีกับความมั่นคงของไทย

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เกาหลีใต้ได้บรรลุความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับหนึ่งจนกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในตอนกลางทศวรรษ 1980 แห่งคริสต์ศักราช และก้าวไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมพัฒนาเมื่อได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว (OECD) ในปี ค.ศ. 1996 ต่อมา เกาหลีใต้ได้ประสบวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี ค.ศ. 1997 แต่ก็สามารถฟื้นฝ่าปัญหาและคืนเงินกู้ทั้งหมดให้แก่ไอเอ็มเอฟงวดสุดท้ายเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2001 อนึ่ง มีการคาดการณ์กันว่า เศรษฐกิจของเกาหลีใต้จะเฟื่องฟูพุ่งพรวดต่อไปอย่างรวดเร็ว

ส่วนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของเกาหลีได้นั้น ยังคงเน้นอุตสาหกรรมหนักและไฮเทคที่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ หรือแชโบล์ทำการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ ทำให้สินค้าของเกาหลีใต้ เช่น เรือเดินสมุทร รถยนต์ เครื่องจักร สินค้าประเภทอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องมือสื่อสารมีจำหน่ายในท้องตลาด

ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งตลาดในประเทศไทยของเรา ในทางตรงกันข้าม โครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยยังคงเป็นเกษตรกรรม และเป็นสินค้าที่ส่งออกไปขายในตลาดเกาหลี แม้ว่าจะมีสินค้าบางตัวที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม เช่นแผงวงจรไฟฟ้า แต่ก็ยังเป็นสินค้าที่ผลิตโดยกลุ่มอุตสาหกรรมต่างชาติ ทำให้ไทยขาดดุลการค้ากับเกาหลีได้เรื่อยมานับสิบปี

ทางฝ่ายไทยได้พยายามเรียกร้องให้เกาหลีได้เพิ่มปริมาณและมูลค่าในการซื้อสินค้าไทยให้มากขึ้น แต่ทางเกาหลีก็ได้ยกตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวเกาหลีที่เดินทางมาไทยราวปีละหนึ่งล้านคน ในขณะที่นักท่องเที่ยวไทยเดินทางไปเกาหลีได้เพียงปีละ 90,000 คน เกาหลีจึงอ้างว่า เขาได้ใช้จ่ายเงินไปกับการท่องเที่ยวจำนวนมหาศาลกับไทยเป็นการทดแทนแล้ว

อย่างไรก็ตาม การขาดดุลการค้าจำนวนมากในแต่ละปีนี้เป็นสิ่งท้าทายสำหรับพ่อค้าและนักลงทุนของไทยที่จะสามารถขยายการส่งออกไปยังเกาหลีได้อีกมากหรือไปลงทุนในเกาหลีมากขึ้น ทั้งนี้เพราะคนเกาหลีได้มีรายได้มากและมีอำนาจในการซื้อสูง การค้าและการลงทุนควรกระทำอย่างเป็นระบบและเพิ่มจำนวน/มูลค่าให้มากขึ้น อันจะเป็นการนำเงินตราเข้ามายังประเทศอีกทางหนึ่ง

2. ปัจจัยทางการเมืองระหว่างประเทศ ปัจจุบัน อาเซียน (ASEAN) มีบทบาทสำคัญในทางการเมืองระหว่างประเทศ อีกทั้งเป็นแหล่งการค้าและการลงทุนของประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะมีประเทศสมาชิกเพิ่มและครอบคลุมบริเวณทั่วภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และมีทรัพยากรมากมาย อาเซียนจึงเป็นเป้าหมายทางการเมืองของประเทศชั้นนำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกเสมอมา

ปัจจุบัน จีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ได้เข้ามาผูกพันกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างเป็นทางการ โดยเข้าร่วมประชุม ASEAN-Plus-Three ที่ประเทศบรูไนเมื่อวันที่ 4-6 พฤศจิกายน ค.ศ. 2001 ประธานาธิบดี คิม เดจุงแห่งเกาหลีใต้ได้เคยเสนอให้จัดตั้งกลุ่มความร่วมมือในภูมิภาคภายใต้ชื่อ East Asian Vision Group โดยมีจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นใน ค.ศ. 1998 ต่อมาในการประชุมที่บรูไน เขาได้เสนอเปลี่ยนเป็น East Asia Summit หรือ East Asia Free Trade Zone เสมือนเป็นเขตการค้าเสรีของอเมริกา หรือสหภาพยุโรป และยังคงย้าให้ประเทศทั้งสามเป็นแกนของความร่วมมือ อย่างไรก็ตาม สมาชิกในกลุ่มอาเซียนต่างไม่ค่อยเห็นพ้อง เพราะจะยังผลให้สมาคมอาเซียนดั้งเดิมลดบทบาทความสำคัญลงไปมาก

ความพยายามของเกาหลีใต้ในการจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือดังกล่าวขึ้นเป็นการส่งสัญญาณว่า ในที่สุด สมาคมอาเซียนอาจจะกลายเป็นส่วนย่อยของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียง (East Asia Forum) และอาจต้องพึ่งพาประเทศทั้งสามในทางเศรษฐกิจและการเมืองมากขึ้นไป จึงเป็นเรื่องที่น่าจับตามองยิ่ง ทั้งนี้ทั้งนั้น ในขณะที่ไทยเราเป็นสมาชิกที่มีความสำคัญและมีบทบาทเด่นประเทศหนึ่งของสมาคมนี้

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนปีไตประชาชนเกาหลีกับความมั่นคงของไทย

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ไทยได้เปรียบดุลการค้ากับเกาหลีเหนือมาโดยตลอด แต่มูลค่าที่ได้เปรียบมีเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะเกาหลีเหนือไม่มีเงินตราต่างประเทศมากพอที่จะซื้อสินค้าจากไทยได้มากดังที่ต้องการ

อนึ่ง เกาหลีเหนือได้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยในช่วงปี ค.ศ. 1995-97 ได้เกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ต่อเนื่องกันสามปี ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อการเกษตรกรรม และอีกสามปีต่อมา ประเทศนี้ก็เผชิญกับความแห้งแล้งอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ทำให้ประชากรของประเทศอดอยากไร้ มีชีวิตพืชและอาหารไม่พอเพียงกับการบริโภค จึงต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างประเทศเรื่อยมา

เกาหลีเหนือยังขาดแคลนน้ำมันที่จะนำไปใช้ในการปั่นไฟฟ้า ทำให้พลังงานขาดแคลน ไม่เพียงพอที่จะส่งไปยังโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งก็เป็นโรงงานเก่า ไร้ประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ผลผลิตอุตสาหกรรมลดลงอย่างต่อเนื่อง ในอดีต จีนเคยขายน้ำมันให้เกาหลีเหนือในราคามิตรภาพ ต่อมาก็ไม่สามารถส่งขายให้เกาหลีเหนือในราคานี้ได้ เพราะจีนเองก็ต้องการเงินสกุลที่แข็ง และต้องใช้น้ำมันเป็นพลังงานป้อนแก่โรงงานอุตสาหกรรมภายในที่มีความต้องการเพิ่มมากขึ้นทุกปี อย่างไรก็ตาม บริษัทที่ปรึกษา Euro-Asian Business Consultancy ของอังกฤษได้ทำนายว่า หากเกาหลีเหนือ-ใต้สามารถรวมเข้าเป็นประเทศเดียวกันได้ จะทำให้มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ 7 ของโลก และมีประชากรรวมกันราว 80 ล้านคนในปี ค.ศ. 2025 โดยเกาหลีเหนือจะเป็นแหล่งแรงงานที่มีคุณภาพ ป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมที่เกาหลีใต้มีศักยภาพยิ่ง อันจะส่งผลให้คาบสมุทรเกาหลีมีความเจริญรุ่งเรืองในทางเศรษฐกิจ

2. ปัจจัยทางการเมืองและการทหาร นับตั้งแต่กลางปี ค.ศ. 1999 เป็นต้นมา ประเทศต่าง ๆ เริ่มเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศเกาหลีเหนือ ดังเช่น อิตาลี อังกฤษ และเยอรมัน และอีกหลายประเทศในช่วงเวลาต่อมา รวมทั้งสหรัฐอเมริกา ก็ได้ยกเลิกนโยบายโคดเคียวต่อเกาหลีเหนือและเปิดความสัมพันธ์บางส่วนกับประเทศนี้ในตอนปลายของการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีคลินตัน

ภายหลังที่มีการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำเกาหลีเหนือ-ใต้ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2000 สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เชิญเกาหลีเหนือเข้าร่วมประชุม The ASEAN Regional Forum (ARF) ในเดือนกรกฎาคม ปีเดียวกัน และจะรับเกาหลีเหนือเข้าเป็นสมาชิก ARF

ARF เป็นกลุ่มประเทศที่มีพันธะทางการรักษาความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ประกอบด้วยสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ และประเทศออสเตรเลีย สหภาพยุโรป อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มองโกเลีย นิวซีแลนด์ รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม นายคิม จองอิล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของเกาหลีใต้ ได้กล่าวต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 2001 ว่า เกาหลีเหนือมีอาวุธเคมีและอาวุธเชื้อโรคราว 2,500-5,000 ตัน อยู่ที่โรงงาน 6 แห่ง แต่ไม่ได้ระบุสถานที่ตั้ง อาวุธเหล่านี้มีทั้ง เชื้อโรคแอนแทรกซ์ และเชื้อโรคใช้ทรพิษ อีกทั้งมีขีดความสามารถพัฒนาเพื่อทำสงครามได้ด้วยเพราะเกาหลีเหนืออาจใช้อาวุธเชื้อโรคติดจีปนาอาวุธเตโปกอง สามารถยิงไปยังเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และภาคตะวันตกของสหรัฐอเมริกาได้ด้วย ข่าวนี้อาจได้สร้างความหวาดวิตกให้กับประเทศข้างเคียง ทำให้ประธานาธิบดีบุชแห่งสหรัฐอเมริกาประกาศว่า เกาหลีเหนือเป็นประเทศอันตรายที่มีอาวุธร้ายแรงในความครอบครอง และอาจจะต้องถูกโจมตีจากกองทัพสหรัฐฯ ดังเช่นอัฟกานิสถาน

กล่าวโดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในยุคใหม่ได้เพิ่มความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แม้ว่าความสำคัญของความสัมพันธ์แบบทวิภาคีจะไม่ได้ลดน้อยถอยลง แต่ความสัมพันธ์แบบพหุภาคีได้เพิ่มความสำคัญและมีบทบาทมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมองภาพรวมของทั้งโลกว่า ในแต่ละส่วนและของแต่ละประเทศควรจะมีความสัมพันธ์ต่อกันและกันอย่างไร เพื่อที่จะหาความเป็นเหตุและผล และผลประโยชน์ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็เพื่อจะทำให้ชาติของตนได้รับผลประโยชน์สูงสุดนั่นเอง

อนึ่ง ขั้วทางการเมืองระหว่างเกาหลีเหนือ-จีน-รัสเซีย กับเกาหลีใต้-ญี่ปุ่น-สหรัฐฯ ที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในปัจจุบัน อาจเพิ่มความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น หากสหรัฐฯ โจมตีเกาหลีเหนือด้วยกำลังทหาร โดยอ้างความชอบธรรมว่า เกาหลีเหนือสะสมอาวุธเชื้อโรคและอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง หรือในทางตรงกันข้าม หากนายคิม จองอิล ผู้นำเกาหลีเหนือเดินทางไปเยือนเกาหลีใต้ ดังคำมั่นสัญญาที่ได้เคยให้ไว้ สถานการณ์อาจพลิกผันไปในทางที่ดีขึ้น นั่นคือ ความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีอาจผ่อนคลายลง

ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า ไทยเราจะตั้งรับ หรือใช้นโยบายรุก ต่อสถานการณ์เหล่านี้อย่างไร.....

กล่าวโดยสรุป ในบทความนี้ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทรเกาหลีที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก แต่เกาหลีเหนือได้มีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน ทำให้เกิดการแข่งขันสร้างมิตรภาพกับประเทศทั่วโลกในแนวทางที่

ขนานกันไป อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และความร่วมมือที่มีต่อประเทศอื่น ๆ ก็มีส่วนคล้ายคลึงกัน

ขอกว่าอีกครั้งหนึ่งว่า การนำเสนอข้อมูลในบทความนี้เน้นกล่าวถึงข้อมูลของประเทศเกาหลี ได้มากกว่า เพราะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายกว่า เพราะมีการพิมพ์เผยแพร่อย่างกว้างขวาง ในทางตรงกันข้าม ข้อมูลของเกาหลีเหนือมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ในการอธิบายได้มากเท่าที่ต้องการ การขาดหายของข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่นักวิชาการต่างประเทศที่จะเรียนรู้ ดังนั้น การแลกเปลี่ยนข้อมูลจึงเป็นเรื่องที่ต้องกระทำกันต่อไป

เชิงอรรถ

- 1 **A Handbook of Korea.** Seoul: Korean Overseas Culture and Information Service, Republic of Korea. 1998. Pp. 160-175.

damrongthandee@ru.ac.th

www.ru.ac.th/korea